

Krajše poglavje govori o Kmečki arhitekturi, ki je ohranjena v treh oblikah, to so redke ohranjene stare hiše po vaseh, kozolci in planinske koč.

V poglavju Prazniki in ljudsko izročilo opiše avtor najznačilnejše šege: žegen, ki je praznik vaškega patrona, praznovanje svetega Miklavža, na cvetno nedeljo blagoslov butare, ki ji pravijo *prajtelj*, na veliko noč postavitve božjega groba v cerkvah, o božiču, novem letu in svetih treh kraljih koledovanje, 27. decembra zvečer obhod fantov po vasi z *brino*, blazino iz smrečja v obliki srca, na dan nedolžnih otrok tepežkanje in na praznik svetih treh kraljev otroško odganjanje *pehtre babe*.

Ogled fotografij Milana Grega je kot popotovanje po naravi in kulturi Kanalske doline. Žal pa krajev, ki jih predstavlja, ne najdemo na objavljenem zemljevidu, saj ta vsebuje le glavne kraje in ničesar drugega, na njem ni niti planin niti najvišjih vrhov. Bralec bi ob branju in ob slikah večkrat pogledal na zemljevid, da bi videl, kje je kraj, o katerem teče beseda ali ki je upodobljen na fotografiji, a jih na zemljevidu ni. To je škoda, saj bi ravno povezava med besedilom, fotografijo in zemljevidom sestavila celovito podobo. Ob fotografijah tudi ni letnic, ki bi bistveno dopolnile njihovo povednost. Tudi napisi pod slikami so preskopi; marsikod bi zadoščal le stavek in bi bila informacija bistveno dopolnjena.

Pripombe so mišljene le za dobronamerno opozorilo avtorjem za primer ponovnega natasa. Obema avtorjema gre vse priznanje za pomembno in lepo knjigo; še posebno pa je treba poudariti dragoceno delo Milana Grega, ki je s svojimi fotografijami, objavljenimi v teh fotomonografijah, ovekovečil naravo in kulturo treh pokrajin.

Mojca Ravnik

Nevena Škrbić Alempijević in Kirsti Mathiesen Hjemdahl (ur.), *O Titu kao mitu.*

Proslava Dana mladosti u Kumrovcu. – Zagreb: Filozofska fakulteta, Srednja Evropa, 2006. – 476 str.

V zborniku, ki sta ga uredili Nevena Škrbić Alempijević in Kirsti Mathiesen Hjemdahl, so zbrani prispevki raziskovalcev, večinoma študentov in sodelavcev Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo na zagrebški Filozofski fakulteti, ki so se vključili v projekt *Politična mesta v transformaciji*. Projekt je temeljil na fenomenološki metodologiji, ki v središče postavlja praktično in občuteno stran doživljanja, konkretne postopke in doživljanje njegovih udeležencev. Večina raziskovalcev se je odločila, da bo preučevala dogajanje na dan mladosti v Kumrovcu, manj pa jih je omenjeni praznik, Kumrovec in druge kraje v povezavi s Titom ali na splošno življenje v socializmu osvetljevalo prek različnih dokumentov in zapisov.

Urednici v uvodnem prispevku z naslovom »Uvod. Politička mjesta u transformaciji« pojasnjujeta cilj projekta, fenomenološko metodologijo raziskovanja, dileme o sodelovanju

pri projektu, priprave na terensko delo, bistvene tematike in probleme, s katerimi so se spoprijemali raziskovalci, ter politizacijo in depolitizacijo raziskovanih prostorov. Pri tem sta se sklicevali na tujo in domačo znanstveno literaturo, dela hrvaških literarnih ustvarjalck (Dubravka Ugrešić, Slavenka Drakulić) in bistvene ugotovitve avtorjev prispevkov v obravnavanem delu. Poleg uvodnega je v zbornik uvrščenih še 21 prispevkov, razvrščenih v šest tematskih sklopov: Prazni prostori in prihodnje ruševine, Odmevi novejše zgodovine v Kumrovcu, Organiziranje in izvedbe proslave dneva mladosti v Kumrovcu, Materializacija politike, Kdo sodeluje pri proslavah dneva mladosti, Pripovedi o Kumrovcu – idealizacije in tabuji.

V razdelku *Prazni prostori i buduće ruševine* sta objavljena dva prispevka. Kirsti Mathiesen Hjemdahl v razpravi »Slijedeći neke od Titovih putešestvija. Interpretacija transformacija« na podlagi opazovanja v Kumrovcu, na Brionih in v Fažani, v Zagrebu, Beogradu, Ljubljani in Piranu razpravlja o propadanju arhitekturnih spomenikov in premične kulturne dediščine iz časa socializma. Prek propadanja stavb, izginjanja, hranjenja, prodaje in uporabe predmetov iz časa socializma (predvsem v povezavi s Titom) v muzejih, na boljšem trgu, v antikvariatu, gostilnah oziroma lokalih, posvečenih Titu, razmišlja o srečevanjih z nedavno preteklostjo in reinterpetaciji socialističnega imaginarija. V prispevku »Tito u Baranji. Dvorec Tikveš, tajnovitost i stvaranje mita« Aleksandra Vlatković razpravlja o (de)politizaciji dvorca Tikveš v Baranji, nekdanje Titove lovske rezidence, oziroma o konstrukcijah identitete kraja, v katerem so znane zgodovinske osebnosti, predvsem pa Tito, določen čas prebivale oziroma prirejale politične sestanke. Osredinja se na vlogo dvorca pri definiranju kraja (njegov politični, turistični pomen) in na spreminjanje odnosa različnih skupin do objekta.

V razdelek *Odjeci recentne povijesti u Kumrovcu* so uvrščeni trije prispevki. V prvem, »Tišina koja govori. Iz dokumentacije Marijane Gušić, osnivačice Muzeja u Titovem Kumrovcu« Karmela Kristić analizira gradivo iz osebne fonda Marijane Gušić, nekdanje ravnateljice Etnografskega muzeja v Zagrebu, direktorice Etnološkega zavoda Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti in ustanoviteljice kumrovškega muzeja (Titove rojstne hiše in muzeja na prostem). Pri tem avtorica premišljuje o skladnosti teženj Marijane Gušić s tedanjo ideologijo in o možnosti, da je izkoristila politično situacijo in Titovo rojstno hišo za uveljavljanje sodobnih muzeoloških prijemov in metod razstavljanja etnografskega gradiva, primerljivo s sočasnimi skandinavskimi zgledi. Posebno pozornost posveča življenju in delu Marijane Gušić, ustanovitvi muzeja v Kumrovcu po njenih zamislih in njen opis dneva mladosti leta 1962 v Kumrovcu. Razmišlja tudi o tem, ali (lahko) obstaja Kumrovec brez Tita. Marijeta Rajković se v prispevku »Ušpon in pad jednog političkog mjesta iz perspektive lokalnog stanovništva« sprašuje o življenju v »političnem kraju«, kakršen je Kumrovec, v primerjavi z življenjem v okoliških vaseh. Pri tem politizacijo in depolitizacijo kraja obravnava prek osebnih spominov, življenjskih zgodb in stališč domačinov ter analizira vpliv omenjenih procesov na njihovo vsakdanje življenje. Posebej je pozorna na vpletenost domačinov v praznovanje dneva mladosti leta 2004, na življenje

v Kumrovcu skozi zgodovinsko perspektivo in na Titovo navzočnost v njihovih domovih. Marija Kulišić v prispevku »Tito kao zaštitni znak Kumrovca? Mogući pravci budućih marketinških strategija« analizira trenutno situacijo in možnosti turističnega razvoja Kumrovca. Razpravlja o potencialu Tita kot blagovne znamke in evidentira mogoče vloge Muzeja 'Stara vas' Kumrovec, Vile Kumrovec, Doma borca in mladine ter Politične šole v razvoju Kumrovca kot turističnega cilja.

Štirje prispevki so objavljeni v naslednjem tematskem sklopu zbornika, *Organiziranje i izvođenje proslave Dana mladosti u Kumrovcu*. Zgodovinar Tvrtko Jakovina v prispevku »Tito je mladost, mladost je radost« predvsem prek začetka in konca Štafete mladosti analizira zgodovino praznovanja dneva mladosti. Omenjeni praznik obravnava kot bistveno strategijo za postavljanje in utrjevanje kulta osebnosti Josipa Broza Tita in perpetuiranje uradne jugoslovanske državotvorne ideje. V prispevku »'Mi smo folklor'. Kumrovečki pioniri i druge preobrazbe na proslavi Titova 112. rođendana« Nevena Škrbić Alempijević prek pustnega dogajanja in proslave dneva mladosti obravnava simbolno ikonografijo pionirske uniforme. Analizira asociacije, ki jih zbuja pionirska uniforma (kot del omenjenih praznovanj, pa tudi kot element balkanske pop-kulture, umetniških in raziskovalnih projektov in kot sprožilec osebnega stika s socialistično preteklostjo), pri čemer je zanimiv predvsem odnos do uniforme v različnih državah nekdanje Jugoslavije. Marijana Belaj je v prispevku »Tito poslije Tita. Kip Josipa Broza kao žarište obrednog ponašanja« prek opazovanja dogajanja v okolici spomenika, torej približevanja Titovemu kipu in njegovega čaščenja, dokazuje, da je Titov spomenik prostor projekcij in sporov med nasprotnimi političnimi glasovi. Ugotavlja, da kip zbuja postopke in čustva, podobna verskim, in da v Titovem kultu lahko prepoznamo znake nekakšne »ljudske pobožnosti«. Željka Petrović in Tihana Rubić v prispevku »'Druže Tito, mi ti se kunemo'. Uloga glasbe na proslavi Dana mladosti« na primeru Kumrovca kot kraja, ki v zavesti večine udeležencev simbolizira politično obdobje nekdanje SFRJ in zbuja spomine na Tita in njegovo delo, razmišljata o vlogi glasbe v manifestaciji, produkciji in izkoriščanju političnega prostora. V prispevku upoštevata tako glasbo, ki jo izvajajo spontano, in tisto, ki je del javnega programa organizatorjev proslave. Pri tem sta vlogo glasbe obravnavali prek njene izvedbe in ne le prek analize besedil.

V razdelek *Materijalizacija politike* so uvrščeni trije prispevki. »Kumrovec, nošnje i Marijana Gušić« je naslov prvega prispevka, v katerem Tihana Petrović Leš opozarja na politizacijo materialne kulture, konkretno kmečke oblačilne kulture. Prikaže uporabo t. i. narodne noše v glavnem za okras različnih političnih skupin in dogajanj. Opazovanje dogajanja na dnevu mladosti leta 2004 je avtorica povezala s teksti Marijane Gušić o nujnosti ohranjanja in primerni uporabi noše na folklornih prireditvah in z njenim razumevanjem noše kot kulturnozgodovinskega spomenika. V prispevku »Kreiranje identiteta mjesta« Jasna Dasović po gradivu terenskega dela na proslavi dneva mladosti leta 2004 raziskuje večpomensko identiteto Kumrovca. Njen cilj je bil odkriti mehanizme, prek katerih se prostor polni s političnimi vsebinami oziroma se prazni, pa tudi s podrobno analizo svojega raziskovanja pokazati na odnos med osebnim in kolektivnim (javnim)

spominjanjem ter vlogo spominjanja v kulturni transmisiji in v nastajanju novih pomenov. Jasmina Jurković v prispevku »Trgovanje Titom. Od 'komunističkog otpada' do suvenira« analizira produkcijo spominkov kot materializacijo in sredstvo konstrukcije identitete Kumrovca. Po njenem mnenju je bistveno vprašanje, ali kumrovški spominki oživljajo osebo in delo Josipa Broza Tita, hkrati pa razmišlja, ali spominki kot predmeti, ki se sicer razumejo kot »odpad zgodovine«, postajajo nosilci kolektivnega spominjanja v kontekstu dneva mladosti leta 2004.

V tematski sklop *Tko sudjeluje u obježavanju Dana mladosti* so prav tako uvrščeni trije prispevki. Robert Šešerko v prispevku »'Zar je zbilja Dan mladosti?' Školski glasovi u Kumrovcu« dan mladosti leta 2004 opisuje skozi prizmo kumrovške osnovne šole in ekskurzij nekaterih drugih hrvaških šol. Primerja praznovanje dneva mladosti v šolah in odnos učencev do Tita in Kumrovca v preteklosti in danes. Ugotavlja, da je ne glede na drugače definiran motiv ekskurzije obisk Kumrovca neizbežno povezan s Titom in komunizmom. V prispevku »Petorica mladih Hrvata putuju u 'dobra stara vremena'« Nenad Kovačić prek izpovedi petih mladih udeležencev proslave analizira zgibe mladih za obisk Kumrovca na dan mladosti leta 2004 in njihov odnos do Tita in socializma. Pri tem ugotavlja, da ne glede na generacijsko povezanost svojo udeležbo v praznovanju doživljajo na popolnoma različne načine in da različne razloge za sodelovanje lahko iščemo predvsem v njihovih različnih političnih prepričanjih in ambicijah. Danijela Birt pa v prispevku »O važnosti mjesta. Odakle svi ti ljudi na Danu mladosti?« analizira, od kod prihajajo obiskovalci na praznovanje dneva mladosti (leta 2004), pri čemer še posebej obravnava razmišljanja Istranov, Slavoncev, Slovencev in državljanov Bosne in Hercegovine. Razpravlja o možnih vzrokih za različna regionalna in nacionalna stališča do Tita in Kumrovca in pri tem poudarja predvsem različne osebne doživljaje informatorjev in splošne izkušnje prebivalcev določene regije oziroma države.

V zadnji razdelek, *Naracije o Kumrovcu: idealizacije i tabuji*, je uvrščenih največ prispevkov, in sicer kar šest. V prvem – »Tito – naknadna biografija« – Tomislav Pletenac primerja različne pripovedi o Titovem otroštvu in mladosti. Ugotavlja, da izražajo le delno resnico, ki se zaradi različne retorike sklada z različnimi ideologijami. Posebej se posveča primerjavi romaneskne biografije *Deček s Sotle* Milivoja Matošca in biografije, ki jo je napisal Jasper Ridley (*Tito: biografija*). Pri tem dekonstruira mite, naknadno vključene v Titove življenjepise, in dokazuje, da retorike in reprezentacije v Titovih biografijah kažejo na širše reprezentacijske strategije. S tem je biografija žanr, ki izraža piščeva politična prepričanja oziroma državno ideologijo. Zgodovinarka Magdalena Najbar-Agičić v prispevku »Od kulta ličnosti do detitoizacije. Prikazi Josipa Broza Tita u hrvatskim i srpskim udžbenicima povijesti« analizira predstavitev Josipa Broza Tita v hrvaških in srbskih zgodovinskih učbenikih za osmi razred osnovne šole, ki so jih učenci pri pouku uporabljali od 70. let 20. stoletja (tj. v 70. in 80. letih; v času razpada Jugoslavije, hrvaške tranzicije oz. predsedovanja Miloševića; sodobni učbeniki). Obravnava formalne in vsebinske elemente orisov Titove osebnosti in dela, pokaže na spreminjanje njegove podobe in upadanje po-

membnosti (od kulta osebnosti, ki je bil bistveni kohezivni element Jugoslavije, do marginalizacije njegove zgodovinske vloge v drugi svetovni vojni, v povojni notranji in zunanji politiki) ter opozarja na razločke v hrvaških in srbskih učbenikih. S tem problematizira javno uporabo/zlorabo zgodovine. V prispevku »'Tko će dobiti bitku na ovim stranicama?' Tekstovi iz knjige utisaka u Titovoj rodnoj kući« Petra Kelemen analizira vpise v knjigo vtisov v Titovi rodni hiši v letih 1946–1950, 1965–1966, 1990–1992 in 2004 in pripovedovanja obiskovalcev, ki so svoje misli v knjigo vpisali na dan mladosti leta 2004. Knjigo vtisov razume kot skupek zgodb o Titu in Kumrovcu, pri čemer se zaveda, da tudi nezapisani vtisi sestavljajo posebno zgodbo. Ivana Radovani je v prispevku »Izveščavanje o Danu mladosti. Medijska poruka u povijesnoj perspektivi« analizirala članke iz dnevnih in tedenskih tiskanih medijev ter televizijska poročila v letih 1965 (ob dvajsetletnici osvoboditve Jugoslavije), 1991 (ob razpadu Jugoslavije) in 2004. Iz njih razbira načine, na katere so se (de)konstruirali načini in razlogi praznovanja dneva mladosti v Kumrovcu, in (ambivalentni) odnos do Tita v različnih obdobjih. »Tko želi saslušati? Izkustva sa snimanja i prikazivanja dokumentarnog filma 'Borovi i jele. Sjećanje žena na život u socializmu'« je prispevek Sanje Potkonjak, v katerem prek življenjskih zgodb svoje babice, matere in sebe, izpovedi v dokumentarnem filmu in odzivov gledalk pri projekciji filma prikaže ženski pogled na socializem in s tem pluralnost zgodovine. Pri tem pozabo obravnava kot družbeni represivni mehanizem, osebne spomine pa kot rekonstrukcijski postopek ženske vsakdanjosti v socializmu in krepitve žensk kot subjekta zgodovine. V zadnjem prispevku v zborniku – »Sunčanim stazama. Autobiografske bilješke o ideologizaciji mladih u socializmu« – lingvist Velimir Piškorec piše kratke črtice iz svojega življenja, s katerimi je ponazorjena ideologizacija mladih v socializmu.

Težko je recenzirati knjigo, v kateri prispevki niso napisani v skladu s *tradicionalnimi akademskimi stili*, kakor je navedeno v uvodnem prispevku, pač pa esejistično, ker se to sklada z načinom, s katerim so sodelujoči iskali in razumeli znanje in se spoprijemali z lastnimi predsodki. Subjektivne interpretacije so namreč po mnenju raziskovalcev osrednje gibalo pri analizi kulture. Kakor je značilno za postmodernizem, je v ospredju etnografov pogled, njegov »jaz«, kar je v nekaterih prispevkih uporabljeno do skrajne mere. Nekateri avtorji namreč znaten del svojih prispevkov posvečajo analizi svoje preteklosti, vzgoje, svojih predsodkov in skoraj premalo pozornosti namenijo obravnavi glavne teme: navkljub dobrodošlemu subjektivnemu pogledu me je zmotilo predvsem to, da nekateri ne analizirajo osebnih izkušenj povezano z obravnavano temo, pač pa svoje izkušnje življenja v socializmu na splošno ali pa določenih segmentov, ki se kvečjemu posredno nanašajo nanjo. Kljub temu pa esejistični slog znanstveno knjigo spreminja v zanimivo branje, tudi za laike, kar je pravzaprav njena odlika. Raziskovalci so pokazali, da se značilnosti, stališča in izkušnje vsakega od njih na različne načine odtiskujejo v analizi, oziroma da prav taki osebni, subjektivni pogledi in glasovi razpirajo prostor za spominjanje na nedavno preteklost, s katero se mnogi prebivalci nekdanje Jugoslavije še niso »pomirili«.

Glede na poudarjen subjektivni raziskovalčev pogled na raziskovane teme se zdi primerno, da za sklep tudi sama uporabim osebni način pisanja in s tem nakažem na mogoče drugačno doživljanje objavljenih raziskovalnih rezultatov in na dejstvo, da ni mogoča enopodobna ocena obravnavanega dela, kar so si navsezadnje prizadevali pokazati tudi avtorji prispevkov v zborniku. Velik del prispevkov so napisali pripadniki moje generacije ali nekaj let mlajši (rojeni torej konec 70. ali v začetku 80. let prejšnjega stoletja); spomnili so me na doživljanje lastnega otroštva v socializmu, hkrati pa tudi presenetili z opisovanjem zadržkov in strahov pred obravnavo tem, povezanih s Titom, Kumrovcem in socializmom. Kakor ugotavljajo številni – pri tem se sklicujejo predvsem na slovenskega sociologa Mitja Velikonjo – v Sloveniji Tito in simboli v povezavi z njim danes večinoma spadajo v domeno balkanske pop-kulture. Na to kažejo tako karikature Tita v pustnih praznovanjih (letos sem npr. fotografirala v Tita našemljenega gospoda med govorom na pustni torek opolnoči, ko so v neko gostilno v medvoški občini pripeljali mrtvega pusta), uporaba pionirske uniforme in petje karaok »jugoslovanskih« pesmi na praznovanju 30. rojstnega dneva, ki sem se ga udeležila pred kratkim, ter splošno občudovanje in odobravanje fotografij s sprejema med pionirje na dekliščini, ki sem jo junija dokumentirala v Ljubljani. Predvsem glasba umetnikov iz bivše skupne države je med mojo generacijo (ali pa vsaj med mojo družbo) precej priljubljena in sestavni del vsake zabave, na kateri se predvaja (»plesna«) glasba ali prepeva. Zelo priljubljeni so tudi televizijski skeči in javni nastopi, v katerih igralci imitirajo Tita (med najbolj poznanimi je Ivo Godnič). Eden mojih sorodnikov ima v spalnici Titov doprski kip, Titova slika pa visi v enem od prostorov kar dveh po interesih zelo različnih društev, katerih članica sem. Niti ljudje, ki so sicer socializem predvsem zaradi zatiranja vere ali odvzema premoženja občutili kot nepravilčen politični sistem, v naključnih pogovorih z mano niso implicitno izražali sovraštva do Tita, niti nisem, v nasprotju z avtorji prispevkov in nekaterimi njihovimi informatorji s Hrvaške, pri nikomer zaznala strahu pred izražanjem projugoslovanskih stališč. Titove rezidence v Sloveniji, npr. v Brdu pri Kranju ali na Bledu, so danes elitni objekti, katerih vrednost zaradi povezave s Titom kvečjemu raste. V Kumrovcu pa je, kakor kaže, ravno nasprotno. Sama za tamkajšnji muzej na prostem sploh nisem vedela, dokler ga nisem leta 2002 zaradi dolgčasa med dopustom v bližnjih toplicah obiskala kot turistka (pri tem pa so mi najbolj ostale v spominu slabe ceste v okolici in kokoši, ki so se sprehajale po vasi, Titove rojstne hiše pa se praktično ne spomnim). Specifičen odnos Slovencev do Tita in z njim povezanih predmetov oziroma krajev opažajo tudi avtorji prispevkov v zborniku, ki pogosto navajajo izjave slovenskih udeležencev dneva mladosti leta 2004 in analizirajo njihov odnos do Tita, pionirske uniforme oziroma socializma na splošno. Tudi zaradi teh omemb je delo zanimivo za slovenske bralce.

Seznami literature in virov na koncu vsakega prispevka kažejo na to, da gre za projektno delo več raziskovalcev, saj se ista znanstvena dela pojavljajo v več seznamih (avtorji se sklicujejo predvsem na skandinavske, kar je razumljivo glede na projektno povezavo z Norvežani, in hrvaške vire). Pregled nedavne hrvaške etnološke produkcije, tako Oddelka

za etnologijo in kulturno antropologijo na zagrebški Filozofski fakulteti kakor Inštituta za etnologijo in folkloristiko, pa kaže na to, da se naši sosedje intenzivno ukvarjajo z aktualnimi vprašanji in vedno bolj uspešno popularizirajo etnologijo kot aplikativno vedo.

Saša Poljak Istenič

Jiří Bartmiňski, *Jazykovoj obraz mira. Očerki po etnolingvistike.*

– Moskva: Izdatel'stvo »Indarik«, 2005. – 527 str.

V knjigi *Jezikovna podoba sveta. Razprave o etnolingvistiki* so zbrane in v ruščino prevedene razprave Jiříja Bartmiňskega, napisane od leta 1973. Zbornik je nastal na pobudo Svetlane Mihajlovne Tolstaje, ruske etnolingvistke, saj Bartmiňski velja za utemeljitelja poljske etnolingvistike in enega od začetnikov vzhodnoevropske etnolingvistike sploh.

V uvodu urednica predstavi širino in pomen delovanja Bartmiňskega za razvoj etnolingvistike. Bartmiňski ruši meje med dialektologijo in folkloristiko ter med lingvistiko, folkloristiko in etnologijo (kulturno antropologijo). Zanj je človek, njegovo delovanje in zavest območje jezika.

Knjiga je razdeljena na štiri dele: 1. Kultura v ogledalu slovarja, 2. Jezikovni stereotipi, 3. Tekst in slog, 4. Poetika folklore; v vsakem razdelku je zbranih pet do devet razprav.

V prvem delu knjige Bartmiňski predstavi predvsem tri med seboj povezane teme: etnolingvistiko, povezavo jezik – kultura in etnolingvistični slovar ter predstavi terminologijo.

Bartmiňski etnolingvistiko opredeli na podlagi vezi med jezikom in kulturo. Pri tem je osrednje vprašanje, kako je zunajjezikovna resničnost interpretirana z jezikom v komunikaciji. Bartmiňskemu jezik ni le orodje komunikacije v družbi, temveč je eden od gradnikov kulture, saj skoz jezik lahko razberemo in spoznamo verovanja, šege, kulturo. V ospredje postavi besedo (čeprav jo označi za nesamostojni znak v jezikovni komunikaciji), ker naj bi bila sama po sebi cel svet. Etnolingvistika je bliže etnovedi oz. kognitivni antropologiji kot etnologiji, saj ta raziskuje bolj objektivno, pri etnolingvistiki pa je v ospredju subjektivna rekonstrukcija karte sveta, ki je odtisnjena v jeziku.

Poudarja, da v etnolingvistiki delitev na sinhrono in diahrono ni smiselna, saj etnolingvisti preučujejo podatke iz preteklosti, ki so bili vzeti iz znanstvenih del 19. in 20. stoletja in tudi iz sodobnosti. Hkrati pa raziskujejo tudi današnje stanje, saj je funkcija jezika postala še posebno pomembna in zanimiva z vidika socialnega in kulturnega pomena. Etnolingvisti zanimajo tudi novonastali, aktualni koncepti, ki so povezani z vsakdanjim življenjem, npr. »pravice človeka«, »mestno prebivalstvo«, »mirovni proces«, »globalizacija življenja«, »majhna domovina«.

Temeljna pojma etnolingvistike sta *jezikovni stereotip* in *jezikovna (kulturno-jezikovna) karta sveta*. Jezikovno karto sveta lahko razumemo tudi kot »naivni« zemljevid, leži v